

Matica po starom

[Plus 7 dní; 09/2014; 26/02/2014; s.: 20,21,22; EVA MIHOČKOVÁ ; Zaradenie: VŠIMLI SME SJ]

Matica slovenská má finančné suchoty a požičia si ďalších 150-tisíc eur z banky. Chyby v hospodárení potvrdila aj kontrola NKÚ

Kňaz v Londýne na **matičnej** výplatnej páske či vyplatenie zálohy za sochu, ktorá ešte nemá ani miesto. To sú len dva príklady výdavkov **Maticy slovenskej**, ktoré jej bývalý správca Ján Eštok považuje za zbytočné plytvanie. Tvrdí, že ani príchod nového predsedu **Mariána Tkáča** v roku 2010 nevyriešil zlé hospodárenie, a tak sa radšej vzdal funkcie. **Matica slovenská** si už musela vziať dve pôžičky v celkovej výške 40-tisíc eur a ďalší, 150-tisícový úver už má predbežne sľúbený v banke. Predseda **Marián Tkáč** nekomentuje dôvody finančných problémov, ale odmieta obvinenia z plytvania.

Pôžičky na prežitie: **Matica slovenská** mala začiatkom roka problém vyplatiť mzdy svojim zamestnancom a dodávateľov musela požiadať o trepezlivosť s úhradami faktúr do konca februára. Na účtoch jej chýbajú peniaze, a tak situáciu riešila dvoma pôžičkami po dvadsaťtisíc eur. Jednu si vzala zo svojho Vydavateľstva **Maticy slovenskej** a druhú od podnikateľa Štefana Zadrabaja. Ten vlastní budovu v Šuranoch, v ktorej sídli **Dom Maticy slovenskej**. Pozemok pod ňou je však **matičný**, čo vyvoláva vlastnícky zložitú situáciu. Štefan Zadrabaj nechcel pôžičku komentovať, ale vylúčil, že by neskôr mohla byť vyrovnaná práve prostredníctvom pozemku pod jeho budovou. „Všetky spomínané pôžičky sú bezúročné a bez ručenia," potvrdzuje predseda **Maticy Marián Tkáč**. Dodáva, že sú splatné v horizonte dvoch až troch mesiacov a on osobne pomohol **Matici** sumou dvadsaťtisíc eur. Na otázku, prečo vlastne verejnoprávna inštitúcia má finančné problémy, už neodpovedal. Ďalšia pôžička: **Matica** dočasne vykryla výpadok príjmov vďaka nedávnomu podpísaniu zmluvy o štátnej dotácii, ktorá každoročne predstavuje takmer 1,5 milióna eur. Napriek tomu si ide vziať v banke ďalšiu pôžičku, tentoraz až vo výške 150-tisíc eur, čo nám potvrdili dva nezávislé zdroje z Martina. Hospodárenie samotnej **Maticy** je už dlhodobo predmetom verejnej kritiky. Zmiznutie **Národného pokladu** takmer za milión eur z čias predchádzajúceho predsedu **Jozefa Markuša** bolo len vyvrcholením netransparentných finančných operácií v národnej ustanovizni. Podľa bývalého správcu Jána Eštoka sa praktiky veľmi nezmenili ani po nástupe **Mariána Tkáča**. „Každý si myslel, že príchodom nového predsedu sa niečo zmení a **Matica** sa znovu postaví na nohy. Bohužiaľ, nestalo sa tak," hovorí Eštok. Z **Maticy** odišiel, pretože nedokázal svoje výhrady premietnuť do praxe. Hovorí, že „**Matica** dnes nemá peniaze, pretože ich prešustrovala. Míňali sa na úplne zbytočné veci."

Chyby v účtovníctve: Porušenie zákona o účtovníctve a verejnom obstarávaní v **Matici** skonštatoval aj audit Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) zo začiatku tohto roka. Preveroval obdobie rokov 2011 a 2012, pričom odhalil 36 platieb v sume takmer 25-tisíc eur, ktoré neboli patrične dokladované, ako aj zmluvy a faktúry za viac ako 41-tisíc eur, ktoré **Matica** zadala priamo, bez výberového konania. Podľa predsedu Tkáča to boli pochybenia, ktoré neznamenali finančnú ujmu a vznikli za pôsobenia správcu Jána Eštoka. „Zodpovednosť je vyvodená, Eštok už nepracuje v **Matici slovenskej** a **matičiar** ho ne zvolili ani do volených orgánov," hovorí Tkáč. Eštok zvažovanie viny na svoju osobu odmieta. Tvrdí, že ako správca nebol štatutárom ani oficiálnym orgánom **Maticy**, a preto zodpovednosť nesie predseda a ostatné **matičné** orgány podľa stanov.

Plytvanie: Niekoľko **matičných** výdavkov vyvoláva otázky o ich zmysluplnosti. Napríklad za vyhotovenie súsošia svätého Cyrila, Metoda a Gorazda už jeho autor Anton Gábrik dostal z **Maticy** zálohu desaťtisíc eur. Dodnes však nie je jasné, kde a či vôbec bude dielo stát' a najmä kto ho zaplatí. Súsošie malo pôvodne byť na bratislavskom Hurbanovom námestí, ale mestskí poslanci ho dvakrát odmietli, pretože sa im nepáčilo jeho stvárnenie, ktoré vraj nezodpovedá „moderným štandardom dnešnej doby". **Matica** navyše stále nevie, odkiaľ zoberie zvyšných 90-tisíc eur na dokončenie diela. „Vec je otvorená, už tretíkrát sme požiadali o príspevok ministerstvo kultúry. Socha v Bratislave stáť bude. Kde? Nechajte sa prekvapiť," reagoval **Marián Tkáč**. V redakcii máme tiež pracovnú zmluvu, ktorou **Matica slovenská** v máji 2011 zamestnala v Londýne katolíckeho kňaza Martina Dema ako „kultúrno-osvetového pracovníka". Až do konca roka dostával riadnu mesačnú mzdu a jeho pracovnou činnosťou mala byť koordinácia členov oblastného pracoviska **Maticy slovenskej** v Londýne, rozvíjanie nových aktivít a spolupráca s miestnymi organizáciami. Miestom jeho výkonu bola Slovenská katolícka misia v Londýne. „Nechápem, na čo sme platili farára v Londýne," hovorí Eštok. „Možno vo svojich kázňach hovoril niečo pekné o **Matici**, ale každopádne žiadne oblastné pracovisko tam nevzniklo." Predseda Tkáč neodpovedal, aké boli výsledky Martina Dema v Londýne, čo konkrétne pre **Maticu** zariadil ani koľko členov má londýnske **matičné** pracovisko. Obmedzil sa len na stručnú odpoveď, že „**Matica** mala pôsobisko v Londýne, momentálne nie je funkčné a nikto tam nie je zamestnaný". Proti predsedovi **Mariánovi Tkáčovi** rastie v **Matici** opozícia, ktorá ho obviňuje z rovnakého správania, aké bolo typické pre jeho predchodcu **Jozefa Markuša**. Bývalý predseda dozorného výboru **Maticy** Jozef Lukáč už v roku 2012 vyjadril znepokojenie nad riadením **Maticy**, ktoré je vraj autokratické a často nad rámec kompetencií. Tkáč po svojom znovuzvolení na

valnom zhromaždení v októbri minulého roku vyhlásil, že útoky proti nemu vedú ľudia, ktorí si chcú zachrániť kožu, keďže sú zrejme namočení v kauze straty **Národného pokladu**.

EVA MIHOČKOVÁ

Bez peňazí: **Matica slovenská** nemá na výplaty a musí si požičať ďalších 150-tisíc eur.

Marián Tkáč: Tvrdí, že za porušenia zákona v hospodárení **Matic**e, ktoré odhalila kontrola NKÚ, je zodpovedný bývalý správca Eštok.

Rastie kritika: Časť **maticiarov** odmieta praktiky predsedu Tkáča ako autokratické.

Ján Eštok: Bývalý **maticný** správca, vpravo, tvrdí, že v **Matici** sa plytvá peniazmi na zbytočnosti.

Priateľ: Premiér Fico vyčíta kritickým médiám, že **maticiarov** iba vyrušujú pri budovaní **vlastenectva**.